

16 A város peremén

Akit a sorsa a napos oldalra vetett, annak ott volt a Zserbó-cukrászda, az Operaház, a Fővárosi Képtár, a Biarritz-kávéház. A proli, annak a korcsma való. Nem is tud az szebbet, jobbat élvezni, nincs igénye — ez volt a burzsuj városrendezők megnyugtató mellébeszélése. A hosszúlépést szopogató proli mulatsága legfeljebb a cigány volt, annak is a szurtosabbja, az ulti, a Charlie Chan, nyáron a tányérozó kötélháncos. Egyedül Molnár Ferenc találta regényesnek ezt az életet, szórakoztatónak, mint a majomketrecet. A dámáknak a Vigszínházban is roppantul tetszett a külvárosoknak ez a molnárferenci torzképe. Érdekes, izgalmas, persze csak a zsöllye nyolcadik sorából. Egyébként borzalmas még a gondolata is, szembetalálkozni egy ilyen piszkoskezűvel. Utána mosakodhat az ember, kölnizhet. Piszkos az ilyen proli.

Mert hull, hull a korom. Ilyenre tervezték a mi fővárosunkat. A Váci-utca, az legyen csillogó, napfényes. Ami szemét, piszok, rothadás így összeszorul a mi Budapestünkön, az a Váci-útra kerüljön. Vagy a Pacsirtatelepre, az Augusztára, az Andor-utcai nyomortanyára. Tetszik ez valakinek az otlakók közül? Van-e romantika a tejbe hullott svábbogárban, a tüdővészben, a tömegszálláson? Utálatos ez, türhetetlen mindenkinek. De ha nem telik többre, jobbra. Élni kell, ha az ember már így a világra jött (nem kérdezte senki, akarsz-e jönni, proli?) és egy darabig ki lehet bírni bármilyen koszos oduban. Igen, egy darabig. Amíg az izület, vagy a tüdő, vagy a szem rá nem megy. Akkor azután megdöglik az ember, vagy ami még rosszabb, nyomorék, terhére van a többinek. Ilyenre tervezték a város peremének életét. A tüdőbeteg, a fáradt, a csúzos legalább nem csinál forradalmat.

De mindez hiába volt. A forradalom lezajlott így is, felülre került a Váci-úti kilencvenöt százalék, alulra a Váci-utcai öt. A társadalom, az átalakult nagyon. Hát a város képe?

Csákánnyal megyünk neki az úri rendnek! Elfoglaltunk sokat a Belvárosból is és megváltozik kezünk nyomán a gyárak vidéke. Angyalföldön lakik az esztergályos és

az esztergályosból lett vezérigazgató is. Ott a viskókban lakik az ország ura. Neki hát a piszoknak, a csótánynak, a csecsemőhalálnak két kezünkkel, 14 milliárd forintunkkal! Neki a rossz műhelyeknek, a pince-lakásoknak, a hepehupás buckautcáknak! Rákosi elvtárs is ide jött ki a sivárszürke Angyalföldre, hogy forintot adjon, tervet nekünk. Rajta hát, kőművesek, cserepesek, üvegesek, csákányos két kezünkkel, 14 milliárd forintunkkal berendezzük a város peremét.

Lásd: autobusz szalad már Budaörsön, Kispesten, Csepelen, percek alatt kiérsz. Lásd: a Lehel-úton, a Rákospatak mellett óriási lakótelep létesül! Lásd: fásítjuk Albertfalvát, Rákospalotát, Kelenföldet. Gáz jut a proli-lakásba a lispeiből, vízcsap oda, ahol béka brekeg most a kútban. Újpesten, Csepelen olyan egészségház készül, hogy Londonban sincs külön: maltereskanállal megyünk neki a tüdőbajnak!

És a rongyos külvárost hová kergettük? Öltözködünk mi már szépen, nem éppen annyira, mint a burzsujok tehették egykor a Váci-utcában. De azért csak nézd meg szakmányváltáskor a Goldberger- vagy az Egyesült Izzó kapuján kitódulókat, a munkáselőadás közönségét a Nemzetiben. Vagy ne menjünk ilyen messze, barátom. Nézd meg a felvonuló tömeget május elsején, a kőbányait, a buda-fokit, a pesterzsébetit. Ilyenkor mindenki a legjobbját veszi fel, ez természetes. Ugye, milyen csinosak a nők, hogy adnak magukra! A legtöbbnek fodrászra is telik, legalább is május elsején — pedig nem ilyennek akarta őt valaha látni a tőkés. Már csak ezért is szépítik magukat. Hogy mindenki lássa: ilyen szép ez a külvárosi asszony. Ez a proli.

A külváros persze még nem szép. De május 15-re kidíszítjük, hogy csak úgy ragyog. Mosolygó Rákosi-képpel, vérvörös zászlóval, felirattal, virággal. Virágos, tarka az egykori külváros, ha mi ünnepelünk. Örül, milyen szép, tiszta, egészséges lesz nemsokára ez a gyárvidék. Megszépítjük. De nem külváros már ma sem, nem pereme Budapestnek. Itt laknak a győztesek: Belváros ez.

M. Gy.

VIAGOS

16 1940 MAJ 13

Szereltem, május, Budapest

Margitszigeti fák alatt

Bukzus-bokor tővében

Ligeti padon

— Magduska, várjon meg hét után, elmegyünk valahová sétálni, jó? — hallatszik a kérdés ilyenkor májusban. És Magduska este hét után kipirulva, izgatottan és a szokásos tíz perc késéssel érkezik oda, ahol a fiú már húsz perce várja. Mert kezdetben a fiú mindig tíz perccel hamarabb jön. Kezdetben...

A legnagyobb ilyen „átmenőjorgalmat” a Nyugatinál lévő Utasellátó és a Margithíd budai hídfője bonyolítja le. Az Utasellátónál a türelmetlen szerelmes gyorsan végigrág egy cső kukoricát, mielőtt a lány jön, hogy az idő még se vesszen kárba. A budai hídfőnél a pesti szerelmesek találkoznak. A Nemzetinél, ott, ahol a 6-os megáll, virág és „tűszkö”-árusok, már régen kiszorították a szerelmeseket, de a Banán-torony is kiment a divatból.

Helymegállapító körútra indultunk a találkozó szerelmesek nyomán. A hét és nyolckerület a Körút mentén a cukrászdákba szorul. Évszázados tradíciói vannak ennek erre felé. A József-körúti cukrászda belső termében, ahol közepén sem ég világítás és a szűk kis boxok fölött néha tapintatosan hiabszik a villany, igen, ebben a cukrászdában már a nagymama is randeuzzott. De sok újabb cukrászda-társa a célnak époly megfélelő.

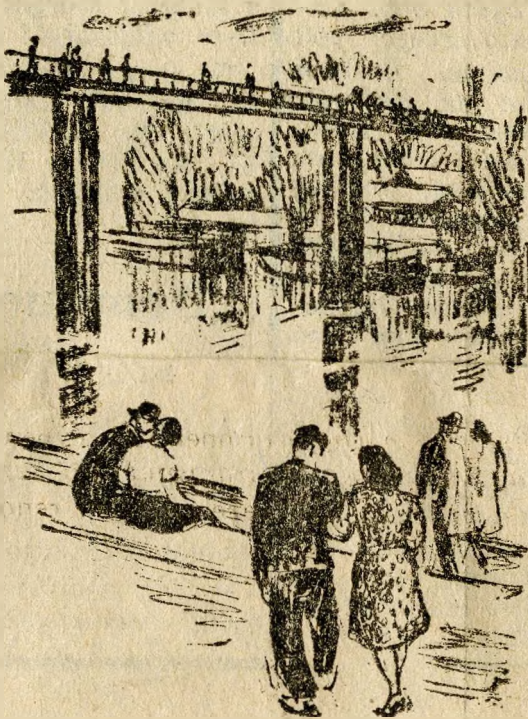
A Szunyog-szigettel szemben húzódik az Újpesti rakpart. A 87-es villamos jár erre, teherautó, futnak, gépjárműsorakoznak, itt van a Kender-, Juta- és Textilipar, a Philips, a Pertrix. A kikötőben a Debrecen tengerjáró rakodik — nappal. Este béke, csend, csillog a víz, a

hajóról enyhe lámpafény szűrődik a kövekre. Nappal a környék fiatal mámai itt táboroznak, tologatják a babakocsikat és nézik a hajó életét. És a villamosmegálló mellett, a rakpart kőortályját, mint a fecskék, rajokban lepik el a fiatalok. Ülünk le egy kicsit, invitálja a fiú a lányt és félszegen leülnek a többi közé. Idővel lejjebb kerülnek, a lépcsőkről nézik a Dunát. Jövőre aztán a leány alighanem már délutánonként jár ki, babakocsival és este vacsorát főz az urának.

A Margitsziget úgy hozzátartozik a májusi szerelmek természetrajzához, mint a villamoshoz a csengetés. Itt a különbség csak az, hogy ma már nem autós, tenisz-dresszes válogatott urak, úrfiak, kisasszonyok flört-színhelye. A volt vizesés háta mögött, a romépületek repkénnyel borított lépcsőin üldögélnek a fiatalok és szinte valamennyinek aktatáska, könyv van a kezében. Ugylátszik, az egyetemek és főiskolák szemelték most ki maguknak a Szigetet.

A Szent István-park volt az V. kerületben az esti séták kedvenc helye. Jó magas bokor-sorok útvesztőjében padok álldogáltak hívogatón, békében megfért rajtuk egymás mellett két fiatal pár is. De sajnos, kegyetlen kertészek az utóbbi időben a bukszus-sort félméter magasra csökkentették és így most a padok csupaszon, a lámpavilág szemérmelen fényében hívogatnak. Azért így is akad látogatójuk.

Szép a május és szép Budapest.

A Duna partján